

166

D E K R E T

z dnia 26 kwietnia 1948 r.

o Zakładzie Osiedli Robotniczych.

Na podstawie art. 4 Ustawy Konstytucyjnej z dnia 19 lutego 1947 r. o ustroju i zakresie działania najwyższych organów Rzeczypospolitej Polskiej i ustawy z dnia 9 marca 1948 r. o upoważnieniu Rządu do wydawania dekretów z mocą ustawy (Dz. U. R. P. Nr 15, poz. 107) — Rada Ministrów postanawia, a Rada Państwa zatwierdza, co następuje:

Art. 1. 1. Tworzy się „Zakład Osiedli Robotniczych“, którego zadaniem jest spełnianie wszelkich czynności związanych z budownictwem społecznych osiedli i mieszkań pracowniczych, a w szczególności prowadzenie akcji budownictwa pracowniczego finansowanego ze środków przeznaczonych na ten cel w państwowym planie inwestycyjnym.

2. Zakład Osiedli Robotniczych zwany będzie w dalszych przepisach dekretu niniejszego „Zakładem“.

Art. 2. 1. Zakład jest osobą prawa publicznego, mającą na celu ogólną użyteczność.

2. Zakład podlega Ministrowi Odbudowy.

3. Siedzibą Zakładu jest m. st. Warszawa.

Art. 3. 1. Dla spełniania zadań określonych w art. 5 pkt 4) — 10) Minister Odbudowy może powołać Dyrekcje Osiedli Robotniczych, a mianowicie:

1) na wniosek Prezesa Zarządu Głównego Zakładu — dyrekcje, których zakres działania obejmuje sprawy budownictwa mieszkaniowego na określonym terenie;

2) na wniosek zainteresowanego ministra — dyrekcje, których zakres działania obejmuje sprawy budownictwa mieszkaniowego dla potrzeb określonych gałęzi gospodarki lub określonego zakładu pracy.

2. Powołanie dyrekcji określonej w ust. 1 pkt 1 nie wyklucza powołania na tymże terenie dyrekcji określonej w ust. 1 pkt 2.

Art. 4. 1. Dyrekcje Osiedli Robotniczych są organami wykonawczymi Zakładu. Szczegółowe przepisy o zakresie uprawnień i obowiązków dyrekcyj określi statut.

2. Dyrekcje Osiedli Robotniczych są osobami prawa publicznego, mającymi na celu ogólną użyteczność.

3. Minister Odbudowy może na wniosek Zakładu zlecać organom terenowym Ministerstwa Odbudowy wykonywanie zadań, które Zakład — ze względu na warunki techniczne i gospodarcze — zamierza wykonać za pośrednictwem tych organów.

Art. 5. Zakład spełnia swe zadania przez:

- 1) opracowywanie i składanie Ministrowi Odbudowy wniosków obejmujących projekty wytycznych z zakresu polityki terenowej, mających na celu zapewnienie gruntów pod budowę osiedli pracowniczych, projektów programu budownictwa osiedli i mieszkań, planów finansowania i podziału kredytów i dotacji na te cele oraz projektów standardów mieszkań pracowniczych;
- 2) składanie Ministrowi Odbudowy wniosków co do popierania indywidualnego budownictwa pracowniczego;
- 3) prowadzenie studiów naukowych i prac badawczych lub ich zlecenie odpowiednim instytucjom w zakresie metod budowy i zagospodarowania osiedli i domów;
- 4) nabywanie, branie w dzierżawę i przygotowywanie gruntów pod budowę osiedli i domów;
- 5) budowę osiedli wraz z urządzeniami społecznymi, domów oraz pomieszczeń tymczasowych;
- 6) naprawę domów uszkodzonych i dokończenie budowy domów nie wykończonych;
- 7) zakup i ustawianie domów składanych oraz inicjowanie produkcji tych domów;
- 8) nadzór finansowy i techniczny nad działalnością prowadzoną przez inne instytucje i zrzeszenia oraz samorząd w zakresie budowy mieszkań pracowniczych finansowanej ze środków, będących w dyspozycji Zakładu;

- 9) oddawanie w użytkowanie drogą dzierżawy lub wynajem osiedli domów i mieszkań;
- 10) zarząd lub zlecenie administracji osiedli i domów oraz oddawanie działek budowlanych w dzierżawę lub na czasową własność;
- 11) inicjowanie i popieranie samorządów osiedli i samorządów domowych, kształcenie administratorów i pracowników osiedli w kierunku fachowym i społecznym;
- 12) nadzór i kontrolę finansową oraz techniczną nad działalnością Dyrekcji Osiedli Robotniczych;
- 13) wykonywanie innych czynności określonych w statucie.

Art. 6. 1. Środki na wykonywanie swych zadań Zakład czerpie z:

- 1) dotacji i kredytów zwrotnych;
- 2) darowizn i zapisów;
- 3) środków uzyskiwanych z administracji nieruchomości;
- 4) źródeł przewidzianych w art. 7;
- 5) innych źródeł przewidzianych w obowiązujących przepisach.

2. Rada Ministrów na wniosek Ministra Odbudowy zatwierdza podział środków przeznaczonych na budowy wykonywane przez Zakład i poszczególne dyrekcje oraz budowy wykonywane pod nadzorem Zakładu.

3. Odsetek sum inwestowanych, przeznaczony na pokrycie kosztów obsługi inwestycji przez Zakład i jego organa, określa corocznie zarządzenie Ministra Odbudowy.

Art. 7. 1. Rada Ministrów na wniosek Ministra Odbudowy przekazuje bezpłatnie Zakładowi na własność majątek budowlano-mieszaniowych i terenowych państwowych instytucji oraz funduszy.

2. Rada Ministrów może również na wniosek Ministra Odbudowy i po zasięgnięciu opinii zainteresowanych posiadaczy przekazać bezpłatnie na własność Zakładu majątki niemieckich i gdańskich instytucji i funduszy budowlano-mieszaniowych oraz instytucji osiedleńczych.

3. W przypadkach, gdy przekazanie ma dotyczyć majątków, wymienionych w ust. 2, a znajdujących się w posiadaniu związków samorządu terytorialnego lub które przeszły na ich własność, Rada Ministrów podejmuje decyzje na wniosek Ministra Odbudowy, przedstawiony w porozumie-

niu z Ministrem Administracji Publicznej lub Ministrem Ziem Odzyskanych i uzgodniony z Radą Państwa.

4. Uzyskanie przez Zakład własności majątków, wymienionych w ust. 1, 2 i 3, a położonych na obszarze Ziem Odzyskanych lub b. Wolnego Miasta Gdańska, następuje w trybie przepisów dekretu z dnia 6 grudnia 1946 r. o przekazywaniu przez Państwo mienia nierolniczego na obszarze Ziem Odzyskanych i b. Wolnego Miasta Gdańska (Dz. U. R. P. Nr 71, poz. 389) lub przepisów określających tryb przekazywania mienia wymienionego w art. 2 pkt 5 tegoż dekretu.

5. W razie likwidacji fundacji, prowadzących działalność w zakresie budownictwa mieszkań pracowniczych, majątek tych fundacji przechodzi bezpłatnie na własność Zakładu bez względu na odmienne postanowienia odnośnych statutów fundacyjnych.

6. Przeprowadzenie likwidacji fundacji, wymienionych w ust. 5, Rada Ministrów może powierzyć Zakładowi.

Art. 8. Rozporządzenia Ministra Odbudowy wydane w porozumieniu z Ministrem Skarbu i innymi zainteresowanymi ministrami ustala:

- 1) zasady przeznaczania nadwyżek bilansowych, jak również pokrywania strat Zakładu i Dyrekcji Osiedli Robotniczych oraz
- 2) zasady pomocy finansowej ze środków określonych w art. 6 ust. 1 pkt 1, która będzie udzielana poszczególnym dyrekcjom na pokrycie niedoboru wynikłego ze sprawowania zarządu osiedli i domów.

Art. 9. Na czele Zakładu stoi Zarząd Zakładu. W skład Zarządu Zakładu wchodzi powołani przez Ministra Odbudowy: prezes Zakładu, dyrektor techniczny, dyrektor administracyjny oraz sekretarz generalny.

Art. 10. 1. Organem doradczym Zarządu Zakładu jest Rada Główna Zakładu Osiedli Robotniczych, w skład której wchodzi:

- 1) przewodniczący, zastępca przewodniczącego, dwóch członków powołanych przez Ministra Odbudowy i sześciu wyznaczonych przez Radę Państwa,
- 2) dziesięciu członków, delegowanych po jednym przez Ministrów: Administracji Publicznej, Ziem Odzyskanych, Skarbu, Przemysłu i Handlu, Pracy i Opieki Społecznej, Zdrowia, Oświaty, Komunikacji, Żeglugi oraz Prezesa Centralnego Urzędu Planowania;

- 3) sześciu członków, delegowanych po jednym przez: Centralną Komisję Związków Zawodowych, Związek Rewizyjny Spółdzielni R.P., Zakład Ubezpieczeń Społecznych, Powszechny Zakład Ubezpieczeń Wzajemnych, Polskie Towarzystwo Reformy Mieszaniowej i Robotnicze Towarzystwo Przyjaciół Dzieci;
- 4) delegowani przez właściwych ministrów przedstawiciele gałęzi gospodarczych, mających największe udziały w planach inwestycyjnych mieszkaniowych — w liczbie czterech;
- 5) rzeczoznawcy w dziedzinie urbanistyki i mieszkalnictwa, powołani przez Ministra Odbudowy w liczbie najwyżej pięciu.

2. Regulamin Rady wydaje Minister Odbudowy.

Art. 11. Kontrolę finansową Zakładu oraz Dyrekcji Osiedli Robotniczych sprawuje komisja rewizyjna w składzie: przedstawiciela Ministra Odbudowy jako przewodniczącego oraz 4 członków delegowanych po jednym przez Ministra Przemysłu i Handlu, Ministra Pracy i Opieki Społecznej, Ministra Skarbu oraz Komisję Centralną Związków Zawodowych.

Art. 12. Władzami Dyrekcji Osiedli Robotniczych są: Zarząd Dyrekcji i jako organ nadzoru Zarządu — Rada Dyrekcji.

Art. 13. 1. Zarząd Dyrekcji Osiedli Robotniczych, powołanej na podstawie art. 3 ust. 1 pkt 1, składa się z: dyrektora naczelnego oraz dwóch dyrektorów: technicznego i administracyjnego, powołanych przez prezesa Zarządu Zakładu.

2. W skład Rady Dyrekcji, o której mowa w ust. 1, wchodzi:

- 1) delegat Zarządu Zakładu, jako przewodniczący;
- 2) trzech przedstawicieli Okręgowej Komisji Związków Zawodowych, powołani przez Zarząd Zakładu;
- 3) dwaj przedstawiciele gałęzi gospodarczych, które na terenie działalności Dyrekcji zatrudniają największą ilość pracowników;
- 4) przedstawiciel urzędu planowania przestrzennego, wyznaczony przez Główny Urząd Planowania Przestrzennego oraz
- 5) dwóch członków wyznaczonych przez prezydium Wojewódzkiej Rady Narodowej, na której obszarze znajduje się siedziba Dyrekcji.

Art. 14. 1. Zarząd Dyrekcji Osiedli Robotniczych, powołanej na podstawie art. 3 ust. 1 pkt 2, składa się z: dyrektora naczelnego oraz dwóch dyrektorów: administracyjnego i technicznego, powołanych przez prezesa Zarządu Zakładu na wniosek kierownictwa centralnej instytucji, będącej naczelną organizacją danej gałęzi gospodarki, bądź na wniosek kierownictwa danego zakładu pracy.

2. W skład Rady Dyrekcji, o której mowa w ust. 1, wchodzi:

- 1) delegat Zarządu Zakładu, jako przewodniczący;
- 2) trzech delegacji właściwego związku zawodowego bądź, jeżeli chodzi o Radę Dyrekcji, której zakres działania obejmuje sprawy budownictwa mieszkaniowego dla potrzeb określonego zakładu pracy — trzech delegacji rady zakładowej danego zakładu pracy;
- 3) dwaj delegaci zarządu instytucji, o której mowa w ust. 1, bądź jeżeli chodzi o Radę Dyrekcji określonej w pkt 2 — dwaj delegaci kierownictwa danego zakładu pracy;
- 4) przedstawiciel urzędu planowania przestrzennego, wyznaczony przez Główny Urząd Planowania Przestrzennego;
- 5) dwóch członków wyznaczonych przez prezydium Wojewódzkiej Rady Narodowej, na której obszarze znajduje się siedziba Dyrekcji.

Art. 15. 1. Minister Odbudowy nadaje statuty Zakładowi i Dyrekcjom Osiedli Robotniczych.

2. Statuty określają szczegółowo zakres działania władz i organów Zakładu i Dyrekcji.

3. Statuty ogłasza się w Monitorze Polskim.

Art. 16. 1. Dyrekcje Osiedli Robotniczych utworzą dla zarządu osiedli i domów przez siebie wybudowanych organa administracji osiedli bądź administracji domowej, które działają według wytycznych, ustalonych przez Zakład w porozumieniu z zainteresowanymi czynnikami lokalnymi.

2. Zarząd osiedli i domów wybudowanych przez Dyrekcje Osiedli Robotniczych, powołane na podstawie art. 3 ust. 1 pkt 2, może być na mocy odpowiedniego przepisu statutu dyrekcji powierzony administracji danej gałęzi gospodarki lub zakładu.

Art. 17. 1. Lokale w osiedlach i domach wybudowanych przez Dyrekcje Osiedli Robotniczych, powołane na podstawie art. 3 ust. 1 pkt 1, mogą

być wynajmowane zrzeszonym w związkach zawodowych pracownikom zatrudnionym w ramach gospodarki publicznej lub spółdzielczej.

2. Podział kubatury mieszkalnej w wybudowanych osiedlach i domach pomiędzy instytucje użytkujące nastąpi w stosunku do rozdziału sum na akcję budownictwa pracowniczego w państwowym planie inwestycyjnym.

3. Do mieszkań wybudowanych przez Dyrekcje Osiedli Robotniczych, powołane na podstawie art. 3 ust. 1 pkt 2, mają zastosowanie obowiązujące przepisy o mieszkaniach służbowych.

4. Przepis ust. 3 odnosi się również do mieszkań wybudowanych przez dyrekcje powołane na podstawie art. 3 ust. 1 pkt 1, jeżeli mieszkania te w myśl ust. 2 zostały przeznaczone dla pracowników określonej gałęzi gospodarki, instytucji lub zakładu pracy.

5. Upoważnia się Radę Ministrów do całkowitego lub częściowego zniesienia ograniczeń wynikających dla mieszkańców z przepisów ust. 3 i 4.

Art. 18. 1. Na potrzeby osób pełniących w osiedlu zawody usługowe może być przeznaczony zarządzeniem Ministra Odbudowy na wniosek Prezesa Zarządu Zakładu odpowiedni odsetek kubatury mieszkalnej i użytkowej.

2. Zmiana zawodu usługowego (ust. 1) na inny pociąga za sobą utratę prawa zamieszkiwania w osiedlu lub w mieszkaniu dotychczas przez wykonującego zawód zajmowanym, bez obowiązku dania mu mieszkania zastępczego.

Art. 19. Zezwala się właściwym ministrom na sprzedaż lub na bezpłatne odstępowanie za zgodą Ministra Skarbu na własność Zakładu lub Dyrekcji Osiedli Robotniczych nieruchomości, stanowiących własność Państwa, a niezbędnych dla celów budownictwa społecznych osiedli i mieszkań pracowniczych. W odniesieniu do nieruchomości, określonych w art. 1 dekretu z dnia 6 grudnia 1946 r. o przekazywaniu przez Państwo mienia nierolniczego na obszarze Ziemi Odzyskanych i b. Wolnego Miasta Gdańska (Dz. U. R. P. Nr 71, poz. 389), stosuje się tryb przekazywania, przewidziany w przepisach powołanego dekretu.

Art. 20. Zakładowi i Dyrekcjom Osiedli Robotniczych służy prawo nabywania w drodze wywłaszczenia nieruchomości na cele, przewidziane w art. 5 pkt 4—6 w trybie, określonym w obowiązujących przepisach prawnych.

Art. 21. Wykonanie dekretu niniejszego porucza się Ministrowi Odbudowy w porozumieniu z zainteresowanymi ministrami.

Art. 22. Dekret niniejszy wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Prezydent Rzeczypospolitej:

Bolesław Bierut

Prezes Rady Ministrów:

Józef Cyrankiewicz

Minister Odbudowy:

Michał Kaczorowski

Minister Administracji Publicznej:

Edward Osóbka-Morawski

Minister Ziemi Odzyskanych:

Władysław Gomułka

Minister Skarbu:

Konstanty Dąbrowski

Minister Oświaty:

Stanisław Skrzyszewski

Minister Przemysłu i Handlu:

Hilary Minc

Minister Pracy i Opieki Społecznej:

Kazimierz Rusinek

Minister Żeglugi:

Adam Rapacki

Minister Komunikacji:

Jan Rabanowski

Minister Zdrowia:

Tadeusz Michejda